

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ЗАХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
РОЗПОРЯДЖЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

14 жовтня 2025 р.

Львів

№ 63/239-рп/к

Справа № 63/9-01-216-2025

*Про початок розгляду справи
про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції*

Адміністративна колегія Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання Відділу досліджень і розслідувань в Рівненській області Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 14.10.2025 № 63-03/624-П та відповідні матеріали,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (1) У відповідності до статей 3, 7, 17 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», пунктів 3 та 8 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за №291/5482, Відділенням з метою забезпечення виконання покладених завдань, здійснювався державний контроль за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції у сфері ритуальних послуг в межах Рівненської області.
- (2) Відділення листами від 28.01.2025 №63-02/685е, від 04.07.2025 №63-02/5761е надіслало вимоги про надання інформації Дубенській міській раді, відповіді на які отримано листами від 13.02.2025 №537/05-02-29/25 (вх. від 24.02.2025 №63-01/668) та 10.07.2025 №2463/05-02-29/25 (вх. від 28.07.2025 №63-01/2853).
- (3) Відділення листами надіслало малому приватному підприємству «Атрибут» (*інформація, доступ до якої обмежено*) вимоги про надання інформації від 01.05.2025 №63-02/3377е, на яку отримано відповідь від 19.05.2025 № 2 (вх. від 22.05.2025 №63-01/1958); від 29.05.2025 № 63-02/4447е, на яку отримано відповідь від 09.06.2024 № 3 (вх. від 19.06.2025 №2546); від 20.08.2025 №63-02/6877е, на яку отримано відповідь від 02.09.2025 № 4 (вх. від 08.09.2025 №3868).
- (4) Відділення листами надіслало фізичній особі підприємцю Войтицькому Миколі Петровичу (*інформація, доступ до якої обмежено*) вимоги про надання інформації від 01.05.2025 №63-02/3376е, на яку отримано відповідь від 19.05.2025 № 2 (вх. від 22.05.2025 №63-01/1959); від 29.05.2025 № 63-02/4448е, на яку отримано відповідь від

06.06.2025 № 3 (вх. від 19.06.2025 №2547); від 20.08.2025 №63-02/6878є, на яку отримано відповідь від 02.09.2025 № 5 (вх. від 08.09.2025 №3869).

2. СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

- (5) Мале приватне підприємство «Атрибут» (далі – МПП «Атрибут, Підприємство»), *(інформація, доступ до якої обмежено)*.
- (6) Згідно з відомостями, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР) (витяг від 31.07.2025 №35631851), основним видом діяльності МПП «Атрибут» є *(інформація, доступ до якої обмежено)*.
- (7) Фізична особа підприємець Войтицький Микола Петрович (далі – ФОП Войтицький М.П.) *(інформація, доступ до якої обмежено)*.
- (8) Згідно з відомостями, що містяться в ЄДР (витяг від 12.09.2025 №35911381), основним видом діяльності ФОП Войтицького М.П. є *(інформація, доступ до якої обмежено)*.
- (9) Отже, МПП «Атрибут» та ФОП Войтицький М.П. є суб'єктами господарювання у розумінні абзацу шістнадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (10) Організація надання ритуальних послуг в Україні врегульована, зокрема такими нормативно-правовими актами:
 - Закон України «Про поховання та похоронну справу» (далі - Закон);
 - Наказ Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 193 «Про затвердження нормативно-правових актів щодо реалізації Закону України «Про поховання та похоронну справу», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1110/9709, яким затверджено:
 - Типове положення про ритуальну службу в Україні (далі – Типове положення);
 - Необхідний мінімальний перелік окремих видів ритуальних послуг зареєстрований в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1111/9710 (далі - Необхідний мінімальний перелік послуг);
 - Необхідний мінімальний перелік вимог щодо порядку організації поховання і ритуального обслуговування населення, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1112/9711;
 - Порядок утримання кладовищ та інших місць поховань, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1113/9712;
 - Єдина методика визначення вартості надання громадянам необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності, затверджена наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 194, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 18.03.2004 за № 338/8937;
 - Наказ Міністерства з питань житлово-комунального господарства України «Про затвердження Норм часу на надання ритуальних послуг та виготовлення предметів ритуальної належності» від 03.03.2009 № 52 (далі – Наказ № 52).
- (11) У статті 2 Закону наведені терміни, які вживаються в такому значенні, зокрема: місце поховання - кладовище, крематорій, колумбарій або інша будівля чи споруда, призначена для організації поховання померлих (абзац третій); могила - місце на кладовищі, у

крематорії, колумбарії або в іншій будівлі чи споруді, призначеній для організації поховання померлих, де похована труна з тілом померлого чи урна з прахом (абзац п'ятий); поховання померлого - комплекс заходів та обрядових дій, які здійснюються з моменту смерті людини до поміщення труни з тілом або урни з прахом у могилу або колумбарну нішу, облаштування та утримання місця поховання відповідно до звичаїв та традицій, що не суперечать законодавству (абзац двадцятий); ритуальні послуги - послуги, пов'язані з організацією поховання та облаштуванням місця поховання (абзац двадцять третій).

- (12) Відповідно до статті 12 Закону особа, яка зобов'язалася поховати померлого, на підставі свідоцтва про смерть звертається, згідно із статтею 8 цього Закону до сільського голови або ритуальної служби з приводу укладення відповідного договору-замовлення на організацію та проведення поховання. Ця особа має право вибирати виконавців послуг серед суб'єктів господарської діяльності, які уклали договори із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг.
- (13) Згідно зі статтею 9 Закону ритуальні служби - спеціалізовані комунальні підприємства, що створюються органами місцевого самоврядування в порядку, встановленому законом, з метою здійснення організації поховання померлих і надання ритуальних послуг, передбачених необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності, передбаченим пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону. Ритуальні служби можуть також надавати ритуальні послуги, не передбачені необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг та реалізації предметів ритуальної належності, виготовляти предмети ритуальної належності. Тарифи щодо оплати таких послуг та предметів ритуальної належності встановлюються в межах, визначених законодавством, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради.
- (14) Згідно з пунктом 3 Типового положення ритуальна служба здійснює організацію поховання померлих і надання ритуальних послуг відповідно до статей 9, 10, 12 Закону.
- (15) Виходячи із пункту 4 Типового положення, основними завданнями ритуальної служби в Україні є: здійснення організації поховання померлих і надання передбачених необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг та ритуальних послуг, не передбачених цим переліком, а також реалізація предметів ритуальної належності.
- (16) Відповідно до пункту 5 Типового положення ритуальна служба відповідно до покладених на неї завдань зобов'язана, зокрема, укладати договори-замовлення на організацію та проведення поховання; організовувати поховання померлих згідно з договорами-замовленнями; організовувати виконання роботи з благоустрою місць поховань відповідно до кошторису; забезпечувати функціонування місць поховань відповідно до порядку, визначеного відповідним виконавчим органом сільської, селищної та міської ради, згідно зі статтею 23 Закону.
- (17) Ритуальні послуги надаються за плату згідно з договором-замовленням, крім випадків, передбачених законом (частина друга статті 12 Закону).
- (18) Відповідно до частини шостої статті 12 Закону вартість послуг та предметів ритуальної належності визначається на принципах:
 - доступності для кожного громадянина і рівності правових гарантій;

- визначення економічної обґрунтованості, планово-розрахункової собівартості та рентабельності - при затвердженні ціни;
 - відповідальності виконавчих органів сільських, селищних та міських рад та органів виконавчої влади за встановлені ними ціни;
 - відкритості, доступності та прозорості структури ціни;
 - оплати тільки тих послуг, що відповідають вимогам нормативно - правових актів.
- (19) Згідно зі статтею 10 Закону надання ритуальних послуг відповідно до необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, передбаченого пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону, здійснюється ритуальними службами або за договором суб'єктами господарювання інших форм власності. Вартість таких послуг встановлюється в порядку і в межах, встановлених законодавством, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради. Надання ритуальних послуг, не передбачених зазначеним переліком, а також виготовлення предметів ритуальної належності здійснюється за цінами, встановленими за згодою сторін.
- (20) До Необхідного мінімального переліку послуг включено такі послуги:
- оформлення договору-замовлення на організацію та проведення поховання;
 - оформлення свідоцтва про поховання;
 - копання могили (викопування могили ручним або механізованим способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили);
 - монтаж та демонтаж намогильної споруди при організації підпоховання в існуючу могилу;
 - кремація тіл померлих;
 - поховання та підпоховання урни з прахом померлих у колумбарну нішу, в існуючу могилу, у землю;
 - зберігання урн з прахом померлих у крематорії;
 - організація відправлення труни з тілом чи урни з прахом померлого за межі України;
 - запаювання оцинкованої труни;
 - замощення урни з прахом померлого в колумбарну нішу.
- (21) Наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003р. №194 затверджена «Єдина методика визначення вартості надання громадянам необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності» (далі - Єдина методика), якою визначено механізм розрахунку, формування вартості та економічне обґрунтування тарифів (цін) надання громадянам необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, а також процедура реалізації предметів ритуальної належності для суб'єктів господарювання різних форм власності.
- (22) Відповідно до Єдиної методики вартість вищезазначених послуг визначена як сукупність витрат на виконання окремих видів послуг та виготовлення предметів ритуальної належності з урахуванням планового прибутку. До складу зазначених витрат входять в тому числі:
- адміністративні витрати, які включаються до тарифів у розмірі, що не перевищує 15 відсотків планової виробничої собівартості;
 - витрати на збут послуг, які включаються до тарифів у розмірі, що не перевищує 5 відсотків планової виробничої собівартості.
 - рівень рентабельності формується з урахуванням необхідності сплати податку на прибуток підприємств та спрямування частини отриманого прибутку на технічне

переоснащення підприємств і не повинен перевищувати в цілому по підприємству 12 відсотків.

- (23) Таким чином, нормативно-правовими документами передбачено обов'язкове дотримання порядку формування та введення в дію економічно обґрунтованих тарифів (цін) мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг та предметів ритуальної належності.
- (24) Ураховуючи зазначене, включення до складових вартості ритуальних послуг з копання могили адміністративних витрат, що перевищують 15% планової виробничої собівартості, витрат на збут, що перевищують 5% планової виробничої собівартості, та рівня рентабельності, що перевищує 12% планової виробничої собівартості, суперечить вимогам законодавства України у сфері ритуальних послуг.

4. ОПИС РИНКУ, НА ЯКОМУ ДІЮТЬ СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

- (25) Відповідно до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції», Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року №49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за №317/6605 (далі- Методика), Відділенням проведено аналіз ринку ритуальних послуг, зокрема, послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) на території Дубенської міської територіальної громади.
- (26) Згідно з пунктом 2.2. Методики, етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення можуть змінюватися залежно від фактичних обставин, зокрема особливосте товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.

4.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (27) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

4.1.1. Суб'єкт господарювання

- (28) У відповідності до пункту 3.4 Методики, визначення складу групи суб'єктів господарювання здійснюється шляхом установлення переліку незалежних суб'єктів господарювання, до складу яких входить суб'єкт (суб'єкти) господарювання, що випускає(ють), постачає(ють), продає(ють), придбаває(ють), споживає(ють), використовує(ють) конкретний товар (продукцію, роботи, послуги).
- (29) Об'єктами аналізу є:
- МПП «Атрибут» - суб'єкт господарювання, який надає послуги з копання могили (викопування могили ручним, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили);
 - ФОП Войтицький М.П. - суб'єкт господарювання, який надає послуги з копання могили (викопування могили ручним, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування

могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили).

4.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів

4.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися становище суб'єкта господарювання

- (30) Відповідно до пункту 4.1. Методики, перелік товарів, щодо яких має визначатися монополльне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (31) Статтею 2 Закону України «Про поховання та похоронну справу» визначено, що ритуальні послуги – послуги, пов'язані з організацією поховання та облаштування місця поховання.
- (32) Відповідно до стаття 12 Закону України «Про поховання та похоронну справу» особа, яка зобов'язалася поховати померлого, на підставі свідоцтва про смерть звертається згідно із статтею 8 цього Закону до сільського голови або ритуальної служби з приводу укладення відповідного договору-замовлення на організацію та проведення поховання. Ця особа має право вибирати виконавців послуг серед суб'єктів господарської діяльності, які уклали договори із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг.
- (33) Виконавець може надавати ритуальні послуги, визначні необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, Цей перелік затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства (абзац третій статті 12 Закону України «Про поховання та похоронну справу»).
- (34) Відповідно до Необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, затвердженого наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 193, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 №1112/9711, до такого переліку послуг належать, зокрема і копання могили (викопування могили ручним або механізованим способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили).
- (35) Альтернативою поховання труни з тілом у могилу, а відповідно надання послуги копання могили, може бути кремація та, у подальшому, поховання, підпоховання, замощення урни з прахом померлого у колумбарну нішу, в існуючу могилу, у землю, розвіювання праху померлого.
- (36) Враховуючи що у Дубенській міській територіальній громаді відсутні крематорій, а також те, що певна категорія громадян може мати релігійні переконання, пов'язані з неприпустимістю застосування кремації - та, у подальшому, поховання, підпоховання, замощення урни з прахом померлого у колумбарну нішу, в існуючу могилу, у землю, розвіювання праху померлого, послуги копання могил не є взаємозамінними з послугами кремації та, у подальшому, послугами з копання могил для поховання та підпоховання, замощення, урни з прахом померлого у колумбарну нішу, в існуючу могилу, у землю, замощення з прахом померлого у колумбарну нішу, розвіювання праху померлого, оскільки суперечать їх сутності.

- (37) Ритуальні послуги в частині надання послуг з копання могили (викопування могили ручним, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) (взимку та влітку) на території Дубенської міської територіальної громади надаються МПП «Атрибут» та ФОП Войтицьким М.П. на платній основі, як передбачено частиною другою статті 12 Закону України «Про поховання та похоронну справу», а отже є товаром, щодо якого визначається становище суб'єктів господарювання на ринку.

4.2.2. Ціна

- (38) Частиною першою статті 10 Закону України «Про ціни та ціноутворення» визначено, що суб'єкти господарювання під час провадження господарської діяльності використовують вільні ціни та державні регульовані ціни.
- (39) Відповідно до частини другої статті 21 Закону ритуальні послуги надаються за плату згідно з договором замовленням, крім випадів передбачених законом.
- (40) МПП «Атрибут» листом від 19.05.2025 № 2 (вх. від 22.05.2025 № 63-01/1958) надало копії калькуляцій від 21.09.2022 на послуги: «копання могили в зимовий час на закритих кладовищах», «копання могили в зимовий час на діючих кладовищах», «копання могили в літній час на закритих кладовищах», «копання могили в літній час на діючих кладовищах».
- (41) МПП «Атрибут» листом від 02.09.2025 №4 (вх. від 08.09.2025 №63-01/3868) повідомило, що 23 вересня 2022 року звернулось до Дубенської міської ради щодо внесення змін до рішення виконавчого комітету від 03.09.2021 №376 «Про погодження цін на ритуальні послуги» щодо затвердження переліку та вартості ритуальних послуг, які надає МПП «Атрибут», враховуючи вартість послуг згідно з затвердженими калькуляціями від 21.09.2022.
- (42) Рішенням виконавчого комітету Дубенської міської ради від 25.10.2022 №257 «Про погодження цін на ритуальні послуги» погоджено ціни на ритуальні послуги, які розрахувало та запропонувало МПП «Атрибут». В преамбулі цього рішення вказано про його прийняття виконавчим комітетом Дубенської міської ради за результатами розгляду звернення МПП «Атрибут» від 23.09.2022.
- (43) У додатку до Рішення виконавчого комітету Дубенської міської ради від 25.10.2022 №257 «Про погодження цін на ритуальні послуги» наведено перелік послуг, які надаються МПП «Атрибут» відповідно до Необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, серед яких є, зокрема, послуги:
- копання могили в зимовий період:*
- на діючих кладовищах вартістю 980,00 грн;
 - на закритих кладовищах – 1100,00 грн;
- копання могили у літній період:*
- на діючих кладовищах вартістю 860,00 грн;
 - на закритих кладовищах – 980,00 грн.
- (44) Рішення виконавчого комітету Дубенської міської ради від 25.10.2022 №257 «Про погодження цін на ритуальні послуги» станом на серпень 2024 року було діючим, однак МПП «Атрибут» наказом від 15.11.2024 № 11 «Про затвердження калькуляції вартості на ритуальні послуги» (вводився в дію з 18 листопада 2024 року) встановило вартість на

послугу «по викопуванню ям на кладовищі Дубнівського району вручну (взимку)» в розмірі 3400 гривень.

- (45) ФОП Войтицький М.П. листом від 02.09.2025 року №5 (вх. від 08.09.2025 №63-01/3869) повідомив, що упродовж 2022-2024 років та січня-липня 2025 не звертався до Дубенської міської ради з приводу погодження цін на ритуальні послуги, оскільки він сам встановлює ціни на ритуальні послуги.
- (46) ФОП Войтицький М.П. наказом від 21.09.2022 №1 затвердив калькуляції вартості на послуги:
«копання могили в зимовий час»:
 - на діючих кладовищах вартістю 980,00 грн.;
 - на закритих кладовищах – 1100,00 грн.;
«копання могили у літній час»:
 - на діючих кладовищах вартістю 860,00 грн.;
 - на закритих кладовищах – 980,00 грн.
- (47) ФОП Войтицький М.П. наказом від 31.10.2024 року № 5 «Про затвердження калькуляції вартості на ритуальні послуги» (вводився в дію з 01 листопада 2024 року), встановив вартість послуг «по викопуванню ям на кладовищі Дубнівського району вручну (взимку)» у розмірі 3400 гривень.
- (48) Відповідно до Необхідного мінімального переліку до такого переліку послуг належать, зокрема і послуги з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили).
- (49) Вартість надання громадянам відповідно до Необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, в тому числі і послуг з копання могили (викопування могили ручним, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) регулюється Єдиною методикою, яка передбачає виключний перелік складових тарифу та їх граничний розмір.

4.2.3. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (50) Відповідно до пункту 4.2. Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (51) Учасниками ринку послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) є:
 - надавач (виконавець) послуги;
 - суб'єкт господарювання, який надає послуги з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили);
 - замовник послуги – виконавець волевиявлення померлого або особа, яка зобов'язалась поховати померлого.
- (52) Суб'єктами господарювання, які надають ритуальні послуги на території Дубенської міської територіальної громади, у тому числі послуги з копання могили (викопування

могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) є МПП «Атрибут» та ФОП Войтицький М.П.

4.3. Визначення товарних меж ринку

- (53) У пункті 3.1. Методики визначено, що:
- ринок товару (товарний ринок) – сфера обороту (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит та пропозиція;
 - товарні межі ринку- товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, у межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого.
- (54) Відповідно до пунктів 5.1 Методики, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (55) Послуги з копання могили (викопування могили ручним або механізованим способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) не мають взаємозамінних товарів, оскільки відсутні товари, подібні за призначенням, умовами, споживчими властивостями тощо.
- (56) Товарними межами ринку є послуги з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили).

4.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (57) Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживача, придбання товарів (товарної групи), що належить до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (58) Визначальним фактором при встановленні території надання ритуальної послуги копання могил є обрання замовниками (особою, яка зобов'язалась поховати померлого) місця поховання.
- (59) Характерною особливістю ринку ритуальних послуг в тому числі послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) є наявність суб'єкта господарювання, який надає такі ритуальні послуги та відведеної в установленому порядку земельної ділянки - кладовища.
- (60) За інформацією Дубенської міської ради (лист від 13.02.2025 № 537/05-02-29/25 вх. від 24.02.2025 №63-01/668) рішенням Дубенської міської ради від 22.06.2012 №1473 «Про внесення змін до статуту комунального підприємства «Дубноводоканал» Дубенської міської ради функції ритуальної служби делеговано КП «Дубноводоканал», яке здійснює утримання кладовищ, а саме: вивезення сміття, підвезення води, утримання проїздів в належному стані.
- (61) На території Дубенської міської територіальної громади розміщено 13 кладовищ, 4 є відкритими та 9 закритих, які обслуговує – КП «Дубноводоканал».

- (62) Рішенням Дубенської міської ради від 20.11.2020 №5267 (із змінами) затверджена «Програма поліпшення утримання об'єктів благоустрою на 2021-2025 роки», яка передбачає утримання об'єктів благоустрою міста, в тому числі кладовищ. Територія кладовищ відноситься до місць загального користування міста. Організація та обслуговування кладовищ включає наступні послуги - прибирання, підмітання збирання та вивезення сміття, утримання кладовищ та місць загального користування.
- (63) Дубенська міська рада листом від 13.02.2025 № 537/05-02-29/25 (вх. від 24.02.2025 № 63-01/668) повідомила, що протягом 2023-2024 років та січня 2025 року послуги з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) в тому числі і поховання загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України на території Дубенської міської територіальної громади здійснювали два суб'єкти господарювання: МПП «Атрибут» та ФОП Войтицький М.П.
- (64) Поховання громадян, які проживали до настання смерті у Дубенській міській територіальній громаді, здійснювати в інших місцях, які знаходяться на певній відстані від громади, є економічно недоцільним, оскільки переміщення з одного населеного пункту в інший, пов'язано з додатковими витратами коштів на транспортування, на постмортальні послуги (зокрема, бальзамування, зберігання тіла тощо) та витрати часу.
- (65) Отже, враховуючи наведене, територіальними (географічними) межами ринку послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) є територія Дубенської міської територіальної громади в межах якої розташовані кладовища, обслуговування та благоустроїв яких здійснює КП «Дубноводоканал».

4.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

- (66) У відповідності до пункту 7.1 Методики, - часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (67) У період з вересня 2022 року по вересень 2025 року на території Дубенської міської територіальної громади послуги з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) надавали:
- МПП «Атрибут» за цінами, калькуляції яких затверджені 21.09.2022 та погоджені рішенням виконавчого комітету Дубенської міської ради від 25.10.2022 № 257 «Про погодження цін на ритуальні послуги», а також наказами від 30.08.2024 № 8, від 15.11.2024 №11 «Про затвердження калькуляції вартості на ритуальні послуги»;
 - ФОП Войтицьким М.П. за цінами, затвердженими наказами від 21.09.2022 року № 1 Про затвердження калькуляції вартості на ритуальні послуги», від 31.10.2024 року № 5 «Про затвердження калькуляції вартості на ритуальні послуги».
- (68) У межах Дубенської міської територіальної громади Рівненської області з вересня 2022 року по вересень 2025 року склад продавців (надавачів послуг) не змінювався, тобто структура даного ринку була сталою.

- (69) Отже, часовими межами ринку послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) визначено період з вересня 2022 року по вересень 2025 року.

4.6. Визначення потенційних конкурентів

- (70) Відповідно до пункту 9.1 Методики, потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (71) Згідно з частиною першою статті 10 Закону України «Про поховання та похорону справу» надання ритуальних послуг, передбачених Необхідним мінімальним переліком, здійснюється ритуальними службами або за договором суб'єктами господарювання інших форм власності.
- (72) Слід зазначити, що у разі коли послуги з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) здійснюються силами родичів померлих, зокрема виконавцями, які не є суб'єктами господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», обсяги наданих послуг не можуть бути враховані при визначенні загального обсягу ринку, а виконавці цих послуг не можуть бути потенційними конкурентами МПП «Атрибут» та ФОП Войтицького М.П.
- (73) Таким чином, потенційними конкурентами МПП «Атрибут» та ФОП Войтицького М.П. на ринку послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили), можуть бути суб'єкти господарювання, які уклали договір із ритуальною службою чи сільським головою, як передбачено статтею 12 Закону України «Про поховання та похоронну справу», та мають відповідну матеріально-технічну базу, персонал, що володіє знаннями у сфері поховання.
- (74) За інформацією Дубенської міської ради (лист від 13.02.2025 №537/05-02-29/25 вх. від 24.02.2025 №63-01/668) протягом 2022-2024 років та січня 2025 року суб'єкти господарювання не укладали договори з ритуальною службою КП «Дубноводоканал» про надання ритуальних послуг.

4.7. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- (75) Відповідно до пункту 9.2. Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві втрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (76) Надання послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) може здійснюватися

безпосередньо ритуальною службою або суб'єктами господарювання інших форм власності, які уклали договори з ритуальною службою або сільським головою про надання цієї послуги.

- (77) Отже бар'єрами вступу на ринок послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) є необхідність укладення договору про надання ритуальних послуг з ритуальною службою або сільським головою.

4.8. Структура ринку

- (78) Дубенська міська рада листом від 13.02.2025 №537/05-02-29/25 (вх. від 24.02.2025 №63-01/668) надала інформацію про те, що протягом 2022-2024 років та січня 2025 року поховання, в тому числі поховання загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, на території Дубенської міської територіальної громади здійснювали МПП «Атрибут» та ФОП Войтицький М.П.
- (79) Інформація щодо кількості наданих послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили), в тому числі поховання військовослужбовців загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, протягом 2022-2024 років та січня-липня 2025 року надана МПП «Атрибут» листом від 19.05.2025 №2 (вх. від 22.05.2025 № 63-01/1958) та ФОП Войтицьким М.П. листом від 19.05.2025 №2 (вх. від 22.05.2025 № 63-01/1959) на території Дубенської міської територіальної громади наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

МПП «Атрибут»	ФОП Войтицький М.П.	
Кількість укладених договорів на поховання	Кількість укладених договорів на поховання	Загальна кількість укладених договорів
2022 рік		
33	39	72
2023 рік		
26	52	78
2024 рік		
59	35	94
Січень-липень 2025 рік		
13	19	32

- (80) Отже, відповідно до пункту 8.4. Методики частка суб'єкта господарювання на ринку розраховується за формулою

$$P_j = \frac{Q_j}{Q_{PT}} \cdot 100 [\%],$$

де P - частка на ринку j -го суб'єкта господарювання ($j = 1, j 2, \dots, n$);

Q_j - обсяг товарів (товарної групи), що продаються (постачаються, виробляються) або придбаваються (споживаються, використовуються) j -м суб'єктом господарювання;

Q_{PT} - обсяг ринку.

- (81) Таким чином, частка суб'єктів господарювання на ринку послуг з копання могили (викопування могили ручним, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) в межах Дубенської міської територіальної громади відповідно до таблиці 1, становить:

МПП «Атрибут»	ФОП Войтицький М.П.
2022 рік	
33/72*100=45,83%	39/72*100=54,17%
2023 рік	
26/78*100=33,33%	52/78*100=66,67%
2024 рік	
59/94*100=62,77%	35/94*100=37,23%
Січень-липень 2025 року	
13/32*100=40,63%	19/32*100=59,38%

- (82) Пунктом 8.5 Методики передбачено, що сукупна частка на ринку декількох суб'єктів господарювання, зокрема п'яти, чотирьох, трьох та двох найбільших суб'єктів господарювання, обчислюється за формулою

$$SP_n = \sum_{i=1}^m P_{nj} [\%],$$

де $m = 2, 3, 4, 5$ – кількість суб'єктів господарювання, частка яких ураховується при розрахунку сукупної частки, зокрема суб'єктів господарювання, що мають одну з п'яти, чотирьох, трьох або двох найбільших часток на ринку;

P_{nj} – частка на ринку j -го суб'єкта господарювання;

SP_n – сукупна частка на ринку, зокрема сукупна частка на ринку відповідно 5, 4, 3, 2 суб'єктів господарювання, що мають найбільші частки на ринку.

- (83) Частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо: на цьому ринку у нього немає жодного конкурента: не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (84) Відповідно до частини четвертої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» вважається, що кожен із двох чи більше суб'єктів господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо стосовно певного виду товару між ними немає конкуренції або є незначна конкуренція і щодо них, разом узятих, виконується одна з умов, передбачених частиною першою статті 12 цього Закону.
- (85) Відповідно до частини п'ятої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» монопольним (домінуючим) вважається також становище кожного з кількох суб'єктів господарювання, якщо сукупна частка не більше ніж трьох суб'єктів господарювання, яким на одному ринку належать найбільші частки на ринку, перевищує 50 відсотків, і при цьому вони не доведуть, що стосовно них не виконуються умови частини четвертої цієї статті.
- (86) Значна сукупна частка на ринку послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили)

дозволяє визначати, або суттєво впливати на умови обороту товару на ринку, зокрема, підвищувати ціну та підтримувати її понад рівень ціни, що існував би за умов існування значної конкуренції.

- (87) Отже, в період з вересня 2022 року по вересень 2025 року тільки два суб'єкти господарювання: МПП «Атрибут» та ФОП Войтицький М.П. надавали послуги з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) в межах Дубенської міської територіальної громади, а отже мали можливість суттєво впливати на умови надання таких послуг, оскільки фактично були лідерами регіонального ринку.

5. ОБСТАВИНИ, ЯКІ СВДЧАТЬ ПРО НАЯВНІСТЬ ОЗНАК ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

- (88) У період з вересня 2022 року по вересень 2025 року на території Дубенської міської територіальної громади, в межах якої розташовані кладовища, послуги з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) надавали МПП «Атрибут» за цінами погодженими виконавчим комітетом Дубенської міської ради Рішенням від 25.10.2022 року № 257 «Про погодження цін на ритуальні послуги» (далі - Рішення № 257) та затвердженими наказами по підприємству від 30.08.2024 №8, від 15.11.2024 № 11, та ФОП Войтицьким М.П. за цінами, затвердженими його наказами від 21.09.2022 № 1, від 31.10.2024 № 5.
- (89) МПП «Атрибут» листом від 19.05.2025 № 2 (вх. від 22.05.2025 № 63-01/1958) надало копії калькуляцій від 21.09.2022 на послуги: «копання могили в зимовий час на закритих кладовищах», «копання могили в зимовий час на діючих кладовищах», «копання могили в літній час на закритих кладовищах», «копання могили в літній час на діючих кладовищах».
- (90) МПП «Атрибут» листом від 02.09.2025 № 4 (вх. від 08.09.2025 № 63-01/3868) повідомило, що 23 вересня 2022 року звернулось до Дубенської міської ради щодо внесення змін до рішення виконавчого комітету від 03.09.2021 № 376 «Про погодження цін на ритуальні послуги» щодо затвердження переліку та вартості ритуальних послуг, які надає МПП «Атрибут», враховуючи вартість послуг згідно з затвердженими калькуляціями від 21.09.2022.
- (91) Рішенням №257 погоджено ціни на ритуальні послуги, які розраховувало та запропонувало МПП «Атрибут». В преамбулі цього рішення вказано про його прийняття виконавчим комітетом Дубенської міської ради за результатами розгляду звернення МПП «Атрибут» від 23.09.2022.
- (92) У додатку до Рішення №257 міститься перелік послуг, які надаються МПП «Атрибут» відповідно до Необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, серед яких є послуги:
- копання могили в зимовий період:*
- на діючих кладовищах вартістю 980,00 грн.;
 - на закритих кладовищах – 1100,00 грн.;
- копання могили у літній період:*
- на діючих кладовищах вартістю 860,00 грн.;

- на закритих кладовищах – 980,00 грн.

(93) МПП «Атрибут» листом від 19.05.2025 №2 (вх. від 22.05.2025 № 63-01/1958) повідомило, що у період з вересня 2022 року по липень 2025 року на території Дубенської міської територіальної громади Рівненської області за плату надавались ритуальні послуги, передбачені необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, зокрема:

- оформлення договору замовлення на організацію та проведення поховання;
- копання могили ручним способом (взимку та влітку), опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання біля могили) за цінами, погодженими рішенням виконавчого комітету Дубенської міської ради від 25.10.2022 №257 «Про погодження цін на ритуальні послуги».

(94) При аналізі порядку формування вартості вищезазначених ритуальних послуг, які були розраховані МПП «Атрибут», встановлено, що зазначений порядок не відповідає вимогам Єдиної методики.

(95) В розрахунку вартості послуг з:

- копання могили в зимовий час (на закритих кладовищах) Адміністративні витрати та Витрати на збут не враховуються, а рентабельність складає 28,9 відсотків до собівартості;
- копання могили в літній час (на закритих кладовищах) Адміністративні витрати та Витрати на збут не враховуються, а рентабельність складає 29,2 відсотка до собівартості;
- копання могили в зимовий час (на діючих кладовищах) Адміністративні витрати та Витрати на збут не враховуються, а рентабельність складає 29,2 відсотків до собівартості;
- копання могили в літній час (на діючих кладовищах) Адміністративні витрати та Витрати на збут не враховуються, а рентабельність складає 29,6 відсотків до собівартості,

що не відповідає нормам Єдиної методики та складовим тарифу (ціни), наведеним у Додатку до пункту 10 Єдиної методики.

(96) МПП «Атрибут» затвердило калькуляції для послуг з копання могили на закритих і діючих кладовищах в літній і зимовий час, хоча Наказом № 52 передбачено копання могил ручним способом залежно від стану ґрунту «мерзлі ґрунти» і «не мерзлі ґрунти» або «влітку» і «взимку».

(97) Разом з тим, слід зазначити, що МПП «Атрибут» затвердило калькуляції вартості послуг копання могили в зимовий час (на закритих кладовищах), копання могили в літній час (на закритих кладовищах), копання могили в зимовий час (на діючих кладовищах) та копання могили в літній час (на діючих кладовищах) **21.09.2022** (див. Додаток 1).

(98) Рішення №257 станом на серпень 2024 року було діючим, однак МПП «Атрибут» своїми наказами по підприємству затверджує нові калькуляції вартості на ритуальні послуги від 30.08.2024 № 8 та від 15.11.2024 № 11.

(99) Так, наказом від 15.11.2024 № 11 «Про затвердження калькуляції вартості на ритуальні послуги», який вводиться в дію з 18 листопада 2024 року, МПП «Атрибут» встановило вартість на послугу «по викопуванню ям на кладовищі Дубнівського району вручну (взимку)» в розмірі 3400 грн.

- (100) Аналізом калькуляції зазначеної вище послуги з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) (взимку) на кладовищах Дубенського району встановлено, що адміністративні витрати та витрати на збут не враховуються, а рентабельність складає 16,6 відсотків до собівартості, що не відповідає нормам та складовим тарифу (ціни), наведеним у Додатку до пункту 10 Єдиної методики.
- (101) МПП «Атрибут» листами від 19.05.2025 №2 (вх. від 22.05.2025 № 63-01/1958) від 02.09.2025 №4 (вх. від 08.09.2025 №63-01/3868) надало інформацію щодо кількості укладених договорів-замовлень на організацію та проведення поховань, в тому числі поховань військовослужбовців загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, протягом 2022-2024 років та січня-липня 2025 року:
- 2022 рік - 33 договори, в тому числі 26 договорів на поховання загиблих (померлих) Захисників України на суму 211 120, 00 грн;
 - 2023 рік - 26 договорів, в тому числі 16 договорів на поховання загиблих (померлих) Захисників України на суму 172 624, 00 грн;
 - 2024 рік - 59 договорів, в тому числі 59 договорів на поховання загиблих (померлих) Захисників України на суму 520 975, 00 грн;
 - 2025 рік – 13 договорів, в тому числі 6 договорів на поховання загиблих (померлих) Захисників України на суму 132 212, 00 грн.
- (102) Таким чином, МПП «Атрибут» застосовує у своїй діяльності ціни на послуги з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили), погоджені рішенням виконавчого комітету Дубенської міської ради від 25.10.2022 № 257 «Про погодження цін на ритуальні послуги» та затверджені наказом по підприємству від 15.11.2024 № 11, які не відповідають вимогам Єдиної методики, що може призвести до сплати зайвих коштів споживачами послуг МПП «Атрибут».
- (103) **ФОП Войтицький М.П.** листом від 19.05.2025 №2 (вх. від 22.05.2025 № 63-01/1959) повідомив, що з вересня 2022 року по липень 2025 року на території Дубенської міської територіальної громади Рівненської області за плату надавались ритуальні послуги передбачені необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, зокрема:
- оформлення договору замовлення на організацію та проведення поховання;
 - копання могили (викопування могили ручним способом (взимку та влітку), опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання біля могили) за цінами, які розроблялись, затверджувалися наказом від 21.09.2022 року № 1 «Про затвердження калькуляції вартості на ритуальні послуги» ним особисто.
- (104) **ФОП Войтицький М.П.** наказом від 21.09.2022 №1 «Про затвердження калькуляцій вартості на ритуальні послуги» встановив вартість на послуги копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання біля могили) (взимку та влітку) відповідно до Необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, а саме послуг:
- «копання могили в зимовий час»:*
- на діючих кладовищах вартістю 980,00 грн.;
 - на закритих кладовищах – 1100,00 грн.;

«копання могили у літній час»:

- на діючих кладовищах вартістю 860,00 грн.;
- на закритих кладовищах – 980,00 грн.

(105) При аналізі порядку формування вартості вищезазначених ритуальних послуг, які були розраховані ФОП Войтицьким М.П., встановлено, що зазначений порядок не відповідає вимогам Єдиної методики.

(106) В розрахунку вартості послуг з:

- копання могили в зимовий час (на закритих кладовищах) Адміністративні витрати та Витрати на збут не враховуються, а рентабельність складає 28,9 відсотків до собівартості;
- копання могили в літній час (на закритих кладовищах) Адміністративні витрати та Витрати на збут не враховуються, а рентабельність складає 29,2 відсотка до собівартості;
- копання могили в зимовий час (на діючих кладовищах) Адміністративні витрати та Витрати на збут не враховуються, а рентабельність складає 29,2 відсотків до собівартості;
- копання могили в літній час (на діючих кладовищах) Адміністративні витрати та Витрати на збут не враховуються, а рентабельність складає 29,6 відсотків до собівартості,

що не відповідає нормам Єдиної методики та складовим тарифу (ціни), наведеним у Додатку до пункту 10 Єдиної методики.

(107) ФОП Войтицький М.П. затвердив калькуляції для послуг з копання могили на закритих і діючих кладовищах в літній і зимовий час, хоча Наказом № 52 передбачено копання могил ручним способом залежно від стану ґрунту «мерзлі ґрунти» і «не мерзлі ґрунти» або «влітку» і «взимку».

(108) Разом з тим, слід зазначити, що ФОП Войтицький М.П. затвердив калькуляції вартості послуг з копання могили в зимовий час (на закритих кладовищах), копання могили в літній час (на закритих кладовищах), копання могили в зимовий час (на діючих кладовищах) та копання могили в літній час (на діючих кладовищах) **21.09.2022** (див. Додаток 2).

(109) ФОП Войтицький М.П. наказом від 31.10.2024 року № 5 «Про затвердження калькуляції вартості на ритуальні послуги», які вводяться в дію з 01 листопада 2024 року, встановив вартість послуги «по викопуванню ям на кладовищі Дубнівського району вручну (взимку)» в розмірі 3400 грн.

(110) Аналізом калькуляції зазначеної вище послуги з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) (взимку) на кладовищах Дубенського району встановлено, що адміністративні витрати та витрати на збут не враховуються, а рентабельність складає 16,6 відсотків до собівартості, що не відповідає нормам та складових тарифу (ціни), наведеним у Додатку до пункту 10 Єдиної методики.

(111) ФОП Войтицький М.П. листами від 19.05.2025 №2 (вх. від 22.05.2025 № 63-01/1959), від 02.09.2025 №5 (вх. від 08.09.2025 №63-01/3869) надав інформацію щодо кількості укладених договорів-замовлень на організацію та проведення поховань протягом 2022-2024 років та січня-липня 2025 року:

- 2022 рік - 39 договорів на суму 136 515, 00 грн;
- 2023 рік - 52 договори на суму 336 031, 00 грн;
- 2024 рік - 35 договорів на суму 162 015, 00 грн;
- 2025 рік - 19 договорів на суму 124 644, 00 грн.

(112) МПП «Атрибут» та ФОП Войтицький М.П. під час встановлення вартості послуги з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) повинні дотримуватися норм Єдиної методики щодо складових тарифу, виходячи з розміру повної планованої собівартості послуг, граничного розміру рентабельності, планованого прибутку, розміру податків та зборів (обов'язкових платежів).

(113) Отже, МПП «Атрибут та ФОП Войтицький М.П. затвердили в один день **21.09.2022** калькуляції розрахунку вартості послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) в зимовий та літній періоди на закритих та відкритих кладовищах Дубенської міської територіальної громади з однаковими складовими ціни та їх сумами, які діяли протягом періоду вересень 2022 року – жовтень 2024 року.

(114) Наступне підвищення вартості послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) в зимовий період на кладовищах Дубенської міської територіальної громади до однакового рівня МПП «Атрибут та ФОП Войтицький М.П. здійснили в листопаді 2024 року із застосуванням однакових складових тарифу (ціни) та їх сум.

(115) Узагальнена інформація щодо затвердженої МПП «Атрибут та ФОП Войтицьким М.П. вартості послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили), яка ними застосовувалася протягом періоду з вересня 2022 року по вересень 2025 року наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Калькуляції	МПП «Атрибут»		ФОП Войтицький М.П.	
	Калькуляція від 21.09.2022		Калькуляція від 21.09.2022	
	Вартість, грн.	Рентабельність, %	Вартість, грн.	Рентабельність, %
Копання могили в зимовий час (на закритих кладовищах)	1100,00	28,9	1100,00	28,9
Копання могили в літній час (на закритих кладовищах)	980,00	29,2	980,00	29,2
Копання могили в зимовий час (на діючих кладовищах)	980,00	29,2	980,00	29,2
Копання могили в літній час (на діючих кладовищах)	860,00	29,6	860,00	29,6
	Наказ по підприємству від 15.11.2024р №11 «Про затвердження калькуляцій вартості на ритуальні послуги»		Наказ від 31.10.2024р №5 «Про затвердження калькуляцій вартості на ритуальні послуги»	
Вартості витрат на викопування ям на кладовищах Дубнівського району вручну (взимку)	3400	16,6	3400	16,6

(116) Отже, дії МПП «Атрибут» та ФОП Войтицький М.П., які полягають у встановленні в однакові проміжки часу однакової вартості послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування

могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) із однаковими рівнями рентабельності, у випадку коли на загальнодержавному рівні порядок розрахунку вартості цієї послуги регулюється Єдиною методикою, може свідчити про їх узгодженні дії при формуванні та встановленні вартості цих послуг у територіальних межах Дубенської міської територіальної громади.

- (117) Як повідомили МПП «Атрибут» листом від 02.09.2025 №4 (вх. від 08.09.2025 № 63-02/3868) та ФОП Войтицький М.П. листом від 02.09.2025 №5 (вх. від 08.09.2025 № 63-02/3869) між ними існує здорова конкуренція на ринку ритуальних послуг на території Дубенської міської територіальної громади.
- (118) Однак, МПП «Атрибут» і ФОП Войтицький М.П., як два окремі суб'єкти господарювання різної організаційної правової форми господарювання, повинні включати витрати, які вони фактично несуть в процесі господарювання при наданні послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) в зимовий та літній період на (закритих) та (відкритих) кладовищах Дубенської міської територіальної громади, що унеможливорює встановлення ними вартості цих послуг на однаковому рівні з однаковими складовими ціни та їх сумами в однакові періоди часу, а аналіз ситуації на ринку спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій.
- (119) Отже, дії МПП «Атрибут» та ФОП Войтицького М.П., які полягають у затвердженні в один день 21.09.2022 розрахунку однакової вартості послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) та подальшому її застосуванні на території Дубенської міської територіальної громади, з однаковими рівнями рентабельності у розмірах 28,9%, 29,2% в зимовий період (на закритих та діючих кладовищах) та 29,2%, 29,6% в літній період (на закритих та діючих кладовищах) протягом вересня 2022 року – жовтня 2024 року, а також підвищення до однакового рівня вартості послуги копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) в зимовий період («по викопуванню ям на кладовищі Дубнівського району вручну (взимку)») з листопада 2024 року із застосуванням однакового рівня рентабельності у розмірі 16,6%, можуть призвести до обмеження конкуренції на ринку, оскільки аналіз ситуації на ринку спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій.

6. НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ НА КОНКУРЕНЦІЮ

- (120) Відповідно до частини першої статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентними узгодженими діями є узгоджені дії, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції.
- (121) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» економічна конкуренція (конкуренція) – це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товару на ринку.

- (122) Цінова конкуренція є важливим чинником конкуренції, основною функцією якої є утримання цін на найнижчому рівні що призводить до найбільш ефективного розподілу доходу з точки зору продуктивності і здатності гравців ринку адаптуватися до ринкових змін і доступності до споживачів товарів найкращої можливої якості за найнижчою можливою ціною, з іншого.
- (123) Значна сукупна частка на ринку послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) є достатнім для впливу суб'єктів господарювання на ринку ритуальних послуг на умови обороту послуги на ринку, що й складає зміст ринкової влади – здатність суб'єкта господарювання (групи суб'єктів господарювання) визначати чи суттєво впливати на умови обороту товару на ринку, не допускати, усувати конкуренцію, зокрема підвищувати ціну та підтримувати її понад рівень ціни, що існував би за умов значної конкуренції.
- (124) Завдяки погодженій поведінці суб'єкти господарювання на ринку послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) могли визначати умови надання таких послуг в Дубенській міській територіальній громаді.
- (125) Проведений Відділенням аналіз показує, що встановлення МПП «Атрибут» та ФОП Войтицьким М.П. однакової вартості послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) в зимовий та літній період на закритих та відкритих кладовищах Дубенської міської територіальної громади з однаковими рівнями рентабельності цих послуг було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (126) Така цінова політика МПП «Атрибут» та ФОП Войтицького М.П. відбувалася за умови незмінності попиту на послуги з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) та за наявності різних витрат суб'єктів господарювання при наданні цих послуг.
- (127) При цьому така поведінка суперечила об'єктивно обумовленій ринковій поведінці, оскільки в умовах конкуренції на ринку послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) не існувало об'єктивних причин, якими зумовлене встановлення вартості цих послуг на однаковому рівні з однаковими рівнями рентабельності та складовими тарифу (ціни), що не відповідає нормам Єдиної методики.
- (128) Встановлення МПП «Атрибут» та ФОП Войтицьким М.П. вартості надання послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) в зимовий та літній період на (закритих) та (відкритих) кладовищах Дубенської міської територіальної громади в однаковому розмірі та з однаковими рівнями рентабельності в одні періоди часу протягом вересня 2022 року та вересня 2025 року тим самим усунули цінову конкуренції між собою, що, як наслідок, могло призвести до обмеження конкуренції на ринку.

- (129) Таким чином, дії МПП «Атрибут» та ФОП Войтицького М.П., які полягають у затвердженні в один день 21.09.2022 розрахунку однакової вартості послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) (в зимовий / літній періоди, на закритих / діючих кладовищах) та подальшому її застосуванні на території Дубенської міської територіальної громади, протягом вересня 2022 року – жовтня 2024 року, а також підвищення до однакового рівня вартості послуги копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) в зимовий період з листопада 2024 року, могли призвести до обмеження конкуренції на ринку послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) на території Дубенської міської територіальної громади, а аналіз ситуації на ринку спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій.

7. ВИСНОВКИ

- (130) Відповідно до частини третьої статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції, антиконкурентними узгодженими діями вважаються вчинення суб'єктами господарювання схожих дій на ринку, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, у разі якщо аналіз ситуації на ринку спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій.
- (131) Економічно необґрунтована паралельна поведінка надавачів послуг на певному ринку, навіть при відсутності між ними антиконкурентних домовленостей, може бути визнана порушенням, передбаченим пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- (132) Таким чином, дії МПП «Атрибут» та ФОП Войтицького М.П., які полягають у затвердженні в один день 21.09.2022 розрахунку однакової вартості послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) та подальшому її застосуванні на території Дубенської міської територіальної громади, з однаковими рівнями рентабельності у розмірах 28,9%, 29,2% в зимовий період (на закритих та діючих кладовищах) та 29,2%, 29,6% в літній період (на закритих та діючих кладовищах) протягом вересня 2022 року – жовтня 2024 року, а також затвердженні однакової вартості послуги «викопування ям вручну (взимку)» із застосуванням однакового рівня рентабельності у розмірі 16,6% з листопада 2024 року до вересня 2025 року, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 статті 50 та частиною третьою статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді антиконкурентних узгоджених дій шляхом вчинення схожих дій, які можуть призвести до обмеження конкуренції (шляхом встановлення однакових цін), оскільки аналіз ситуації на ринку таких послуг спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 та 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 36 та 37 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення

Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (із змінами), пунктом 2 розділу II, пунктом 9 розділу VI і пунктом 1 розділу VII Порядку розгляду Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (зі змінами), адміністративна колегія Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Розпочати розгляд справи, у зв'язку з наявністю в діях малого приватного підприємства «Атрибут» (*інформація, доступ до якої обмежено*) та фізичної особи підприємця Войтицького Миколи Петровича (*інформація, доступ до якої обмежено*), які полягають у затвердженні в один день 21.09.2022 розрахунку однакової вартості послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) (в зимовий / літній періоди, на закритих / діючих кладовищах) та подальшому її застосуванні на території Дубенської міської територіальної громади, протягом вересня 2022 року – жовтня 2024 року, а також підвищення до однакового рівня вартості послуги копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) в зимовий період з листопада 2024 року, могли призвести до обмеження конкуренції на ринку послуг з копання могили (викопування могили ручним способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування надмогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) на території Дубенської міської територіальної громади, а аналіз ситуації на ринку спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій.

2. Доручити аналіз та збирання доказів у справі Відділу досліджень і розслідувань в Рівненській області Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України.

Голова Колегії,
голова Відділення

Олександр КРИЖАНОВСЬКИЙ

Додаток 1
(інформація, доступ до якої обмежено)

Додаток 2
(інформація, доступ до якої обмежено)